

at det Grundlag, Loven er bygget paa, ikke er af en saadan Art, at man efter min Mening skal gøre yderligere Anstregelser efter denne Lov. Jeg kan imidlertid godt indse, at under de nuværende Forhold er Vanskelighederne ved at oprette saadanne Brug saa store, at der maaske blot for et Aar kunde være Tale om, at Staten kunde strække sig endnu videre, men det er ikke fra i Dag, at jeg har den Opfattelse, at selve Grundlaget for denne Lov maa forandres.

Med disse Ord skal jeg takke for den Tilslutning, Lovforslaget har faaet. Jeg haaber, det skal gaa hurtigt igennem Rigsdagen, for at derved de, der i det hele taget tænker paa at oprette saadanne Brug efter den nuværende Lov, kan blive gjort opmærksom paa, at Loven fornyes for næste Aar.

Martin Hansen: Jeg havde ikke tænkt mig, at jeg skulde være endt med at foreslaa Nedsættelse af et Udvalg, men da den højtærede Minister ikke har de Oplysninger til Rede, som jeg lyste efter, da jeg forrige Gang havde Ordet, om de Salg af Statens Husmandsbrug, der er foregaaet, og de Indlemmelser under andre Jordbrug, der har fundet Sted, og da jeg mener, det kan have Betydning og Interesse for Rigsdagen at faa Klarhed over disse Forhold, vil jeg ved Forhandlingens Slutning tillade mig at foreslaa, at Sagen henvises til et Udvalg, for at vi kan indhente disse Oplysninger. Det kan neppe ske paa anden Maade end ved, at der nedsættes et Udvalg.

Den ærede Ordfører for Socialdemokratiet og den ærede Ordfører for det radikale Parti kom ind paa almindelige Betragtninger. Jeg mente, man kunde have undladt almindelige Betragtninger ved denne Lejlighed, men da der nu er fremsat saadanne, vil jeg ogsaa gerne have Lov til at gøre blot et Par Bemærkninger. Det er jo ikke en Tanke, der nu fødes, at det gælder om, at Landhoungdommen bliver ude paa Landet, og at Landbruget selv kan optage hele sit Fødselsoverskud. Det er en gammel Tanke, som Rigsdagen har beskæftiget sig med i mange Aar, og for ca. 20 Aar siden, da den første Hus-

mandslov fremkom, laa den Tanke i Virkeligheden bagved. Det blev begyndt i det smaa, og maaske var Formaalet fra en vis politisk Side den Gang i lige saa høj Grad at skabe Arbejdskraft for Landbruget i Almindelighed som at skabe selvstændige Husmandsbrug, men det var ikke Formaalet fra Venstres Side. Venstres Tanke har stadig været den, at disse Jordbrug skulde være saaledes, at de kunde skaffe Udkommet til de Familier, der kom i Besiddelse af dem. Derfor har man ved Revisionerne i 1904, 1909, 1914 og i 1917 stadig sat Statslaanet op, saa at det kunde blive virkelig selvstændige Husmandsbrug, der blev oprettet. Men dermed skal ikke være sagt, at det Grundlag, hvorpaa denne Lov hviler, er det bedste, og at der ikke kan findes andre og bedre Former, og mit Parti er altid villigt til at tage dette Spørgsmaal op til Overvejelse.

Jeg vil dog pege paa en Skavank ved denne Lov, som ikke vil blive rettet ved den Tanke, Ordføreren for det radikale Parti har fremsat, at man eventuelt kunde forhøje Tillægslaanet. Fra Begyndelsen af havde denne Lov en vis social Karakter, det var noget af en Understøttelseslovgivning, men paa dette meget vigtige Omraade drejer det sig efter min Mening ikke om at give Understøttelse; det, Lovgivningsmagten skal, er at skabe Vilkaarene, og saa skal den enkelte udnytte disse Vilkaar. Vi kan ikke overlade det til Tilfældet, hvordan de Forhold er, som man skal leve under, men vi skal medvirke til, at vi kommer til at leve under saadanne Forhold, at de, der virkelig vil og kan arbejde med Jorden, ogsaa kan faa Lejlighed dertil. Men det første, jeg hørte, da jeg kom her ind i Rigsdagen, var en Tale fra det daværende Højre, hvori der faldt nogle Ord, hvis Mening var, at Staten satte ca. 1500 Kr. til paa hvert Husmandsbrug, der blev oprettet, paa Grund af den lave Rente, der gaves af Statens Penge, og følgelig var det en Understøttelseslov. Jeg mener, at dette altid har været en Fejl. I Øjeblikket er Forholdet jo ogsaa saaledes, at Rentefoden for Staten er betydelig højere end den Rente, der gives af disse Laan. Staten sætter i Virkeligheden Penge til derved, medens